

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(ОНТУ)

ПРИЙНЯТО:

на засіданні Вченої ради ОНТУ

«___» _____ 2024 року

Протокол № _____

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказом ОНТУ від «___» _____ 2024 року

№ _____

«Про введення в дію положень структурних підрозділів Науково-дослідного інституту ОНТУ»

ПОЛОЖЕННЯ

про наукову та науково-дослідну роботу здобувачів вищої освіти
Одеського національного технологічного університету

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про наукову та науково-дослідну роботу здобувачів вищої освіти Одеського національного технологічного університету (далі Університет) розроблено відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про інноваційну діяльність» (із змінами) «Про охорону праці» та інших нормативно-правових актів України.

1.2 Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти (далі НДР здобувачів вищої освіти) в ОНТУ – це комплекс заходів освітнього, наукового, управлінського і організаційно-методичного характеру, націлених на підвищення якості освітнього процесу на основі розвитку у здобувачів вищої освіти навичок наукових досліджень стосовно обраної спеціальності (напряму підготовки).

1.3 НДР здобувачів вищої освіти включає такі форми:

- роботу, що проводиться у навчальний час (НДР здобувачів вищої освіти);
- НДР здобувачів вищої освіти, що виконується у позанавчальний час;
- організаційно-масові заходи, що стимулюють розвиток НДР здобувачів вищої освіти.

2 МЕТА І ЗАВДАННЯ

2.1 НДР здобувачів вищої освіти є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки і професійного виховання фахівців з вищою освітою, здатних творчо застосовувати в практичній діяльності сучасні останні досягнення науково-технічного прогресу. Залучення до НДР здобувачів вищої освіти дозволяє також використовувати їх творчий і трудовий потенціал для вирішення актуальних задач економіки країни.

2.2 Основними цілями системи НДР здобувачів вищої освіти в Університеті є:

— створення і розвиток умов (правових, економічних, організаційних, ресурсних тощо), що забезпечують можливість для кожного здобувача вищої освіти реалізувати своє право на творчий розвиток особистості, участь у наукових дослідженнях і науково-технічній творчості – повноцінне, рівне і доступне для кожного у відповідності до його здібностей і потреб;

— забезпечення єдності освітнього, наукового та інноваційного процесів з формуванням і розвитком творчих здібностей, покращення професійно-творчої підготовки здобувачів вищої освіти, удосконалення форм залучення молоді до наукових досліджень, науково-технічної і винахідницької діяльності.

2.3 Основними завданнями НДР здобувачів вищої освіти є:

- оволодіння здобувачами вищої освіти науковими методами пізнання, поглиблене і творче засвоєння програмного матеріалу;
- навчання методиці й засобам самостійного вирішення наукових і технічних задач, стилю й навичкам праці в наукових колективах, ознайомлення з методами організації їх роботи, сприяння успішному вирішенню актуальних наукових і технічних задач;
- залучення здобувачів вищої освіти до винахідницької творчості;
- створення сприятливих умов для розвитку і функціонування різних форм наукової творчості молоді, які ґрунтуються на вітчизняному і зарубіжному досвіді, результатах наукових і науково-технічних розробок;
- сприяння всебічному розвитку особистості здобувача вищої освіти, формуванню його об'єктивної самооцінки, набуттю навичок роботи у творчих колективах, залученню до організаторської та інноваційної діяльності;
- розвиток здібностей у використанні наукових знань і вміння швидко адаптуватися при зміні ситуації, готовності до підвищення фаху і перепідготовки;
- надання здобувачам вищої освіти можливості випробовувати свої сили в розв'язанні актуальних задач у різних напрямках науки і техніки, опублікувати значущі результати досліджень;
- забезпечення ефективного вибору здібної, обдарованої і талановитої молоді для поповнення педагогічних і наукових кадрів Університету.

3 ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

3.1 НДР здобувачів вищої освіти є продовженням і поглибленням освітнього процесу і організовується безпосередньо на кафедрах, у навчально-наукових інститутах, Науково-дослідному інституті ОНТУ (науково-дослідних, навчально-наукових лабораторіях, лабораторіях-музеях, центрах, студентських кружках або клубах тощо).

3.2 НДР здобувачів вищої освіти складається з науково-дослідної роботи, яка є складовою частиною освітнього процесу і науково-дослідної роботи, що виконується в позанавчальний час.

3.3 НДР здобувачів вищої освіти, яка включається у навчальний процес, передбачає:

- виконання завдань лабораторних робіт, курсових, дипломних і магістерських проєктів (робіт), які містять в собі елементи наукових досліджень;
- виконання конкретних нетипових завдань науково-дослідного характеру під час виробничої або навчальної практики;
- вивчення теоретичних основ, методики, постановки, організації і виконання наукових досліджень, планування і організації наукового експерименту, обробки наукових даних.

3.4 НДР здобувачів вищої освіти, яка виконується в позанавчальний час, організується у формі:

- робота в наукових гуртках або клубах;
- участь здобувачів вищої освіти у виконанні науково-дослідних робіт кафедри, у тому числі за господарчими договорами, які виконуються за кошти замовників та за договорами, які виконуються за кошти державного бюджету Міністерства освіти і науки України, у наукових підрозділах Університету, в роботах, які виконуються на контрактній основі, та в роботах передбачених індивідуальними планами науково-педагогічних працівників, які виконуються на кафедрах і в наукових підрозділах Університету;
- індивідуальна робота або робота у складі творчих колективів при виконанні наукових досліджень в рамках вітчизняних або міжнародних проєктів, грантів тощо. Здобувачів вищої освіти включають в число виконавців НДР, які виконуються кафедрами і проблемними науково-дослідними лабораторіями. Доручення здобувачам вищої освіти, залученим до виконання робіт, повинні передбачати елементи творчості;
- наукові гуртки та клуби, які організуються в Університеті, спрямовують свою діяльність на набуття здобувачами вищої освіти навиків колективної творчої і організаторської

роботи, а також надають практичну допомогу кафедрам і лабораторіям університету, підприємствам, науковим організаціям у виконанні наукових, науково-дослідних та інших робіт.

3.5 Здобувачі вищої освіти, які беруть участь в науково-дослідній роботі, виконують елементи самостійної наукової роботи в галузі суспільних, гуманітарних, природничих і технічних наук. НДР здобувачів вищої освіти завершується обов'язковим поданням звіту, повідомленням на засіданні гуртка або клубу, чи на студентському науковому семінарі кафедри. Наукові, науково-дослідні і творчі роботи, які виконані здобувачами вищої освіти в позанавчальний час і відповідають умовам освітніх програм, можуть бути зараховані як відповідні лабораторні роботи, курсові, дипломні та магістерські проекти (роботи) та інших освітніх завдань.

3.6 НДР здобувачів вищої освіти включається в загальні плани освітньо-виховної і наукової роботи Університету, навчально-наукових інститутів, факультету, кафедри. Результати науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти висвітлюються в річному звіті ОНТУ, навчально-наукового інституту, факультету, кафедри в розділі «Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти», а також в університетських засобах масової інформації.

3.7 Здобувачі вищої освіти, які беруть участь у науково-дослідній роботі, можуть об'єднуватись у наукове товариство (НТ), яке безпосередньо керується Радою з НДР здобувачів вищої освіти. В окремих випадках функції Ради НТ можуть покладатись на Раду молодих учених (РМУ).

3.8 З метою активізації НДР здобувачів вищої освіти Міністерством освіти і науки України, Науково-дослідним інститутом ОНТУ та спільно із Радою з НДР здобувачів вищої освіти проводяться олімпіади, конкурси наукових робіт, конференції, виставки, круглі столи, майстер-класи та інше, порядок проведення яких визначається відповідними положеннями.

4 ОСНОВНІ ФОРМИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

4.1 Основними формами НДР здобувачів вищої освіти є:

4.1.1 НДР здобувачів вищої освіти, що передбачена освітніми програмами:

- оволодіння фундаментальними знаннями, необхідними для успішного вивчення подальших курсів, ознайомлення з методологією та основами наукових досліджень;
- науково-дослідна робота (НДР), що входить до освітньої програми;
- виконання лабораторних та практичних робіт з елементами наукових досліджень;
- дослідна робота, що виконується на практичних заняттях, семінарах;
- наукові реферати за отриманою темою;
- реферативні дослідження зі спецкурсів;
- домашні роботи, завдання з елементами творчого пошуку;
- виконання курсових проектів і робіт з елементами наукових досліджень;
- виконання дипломних проектів і кваліфікаційних магістерських робіт дослідницького характеру або з елементами наукових досліджень.

4.1.2. НДР здобувачів вищої освіти, що виконується в позанавчальний час – це індивідуальна робота здобувача вищої освіти під керівництвом наукового керівника – наставника творчої групи (у тому числі у рамках Програми роботи з обдарованою молоддю), робота здобувачів вищої освіти у наукових гуртках або клубах, семінарах, їх участь у договорах які виконуються за кошти замовників, бюджетних та інноваційних роботах, участь у міжнародних дослідженнях за договорами (контрактами), робота у науково-дослідних підрозділах, науково-дослідних і навчально-наукових лабораторіях Університету тощо.

4.1.3 Участь в організаційно-масових заходах за підсумками НДР здобувачів вищої освіти:

- наукові конференції здобувачів вищої освіти;
- олімпіади (предметні олімпіади і конкурси зі спеціальностей);
- конкурси на крашу наукову роботу Університету;
- конкурси дипломних проектів і магістерських кваліфікаційних робіт;

— підготовка і випуск збірників наукових праць здобувачів вищої освіти.

4.2. Організація НДР здобувачів вищої освіти за курсами. Доцільно видавати завдання для НДР здобувачів вищої освіти на молодшому курсі з переходом та з поглибленням завдання з курсу на курс. Основні заходи з проведення НДР здобувачів вищої освіти на 1–5 курсах:

- виконання лабораторних і практичних робіт з елементами досліджень;
- участь здобувачів вищої освіти у роботі кафедральних гуртків і клубів;
- участь у науково-практичних конференціях (доповідь);
- участь у предметних олімпіадах;
- підготовка індивідуального реферату за поглибленим вивченням однієї з дисциплін освітньої програми (з достатнім бібліографічним оглядом);
- виконання науково-дослідної роботи за індивідуальним завданням на кафедрах, у науково-дослідних лабораторіях та наукових школах;
- підготовка тез або доповідей для участі в міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференціях;
- підготовка наукової статті або заяви на корисну модель або винахід (участь у підготовці);
- виконання курсових проектів із елементами досліджень;
- виконання елементів науково-дослідної роботи у період проходження виробничої та переддипломної практик;
- участь у конкурсах на кращу наукову роботу.

Додаткові заходи на 4–5 курсах:

- виконання науково-дослідної роботи відповідно до індивідуальних завдань.
- участь у науковому семінарі випускаючої кафедри;
- участь у конкурсі зі спеціальності;
- розроблення, обговорення і затвердження на кафедрі теми дипломного проекту або магістерської роботи, що включає завдання на виконання науково-дослідної частини;
- виконання НДР під час дипломного проектування;
- участь у конкурсах дипломних проектів і магістерських робіт;
- оформлення звіту за науковим дослідженням і подання його як роботи для участі в міжнародному, загальноукраїнському або регіональному конкурсах.

Додаткові заходи для СВО «Магістр»:

- виконання науково-дослідної роботи за індивідуальним завданням кафедри, науково-дослідної лабораторії, підготовка наукової статті або заяви на винахід за результатами цієї роботи;
- співкерівництво здобувачами вищої освіти молодших курсів, які беруть участь у роботі наукових гуртків або клубів на випускаючих кафедрах;
- доповідь на науковому семінарі кафедри;
- доповідь на науково-технічній конференції здобувачів вищої освіти;
- участь у конкурсі зі спеціальності для магістрів.

5 КЕРІВНИЦТВО ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

5.1 Загальне керівництво та відповідальність за встановлення та організацію системи НДР здобувачів вищої освіти в Університеті покладається на ректора, проректора з наукової роботи та міжнародних зв'язків, директорів навчально-наукових інститутів, Раду з науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти і Раду молодих учених ОНТУ, на факультеті – відповідальний за НДР здобувачів вищої освіти, на кафедрі – завідувач кафедри.

5.2 Керівництво науково-дослідною роботою здобувачів вищої освіти здійснюють науково-педагогічні працівники ОНТУ, а також працівники Науково-дослідного інституту ОНТУ.

5.3 Із числа штатних науково-педагогічних працівників кожної кафедри і штатних працівників НДІ ОНТУ призначаються відповідальні за науково-дослідну роботу здобувачів вищої освіти.

5.4 Координація діяльності всіх підрозділів організації та ведення НДР здобувачів вищої освіти здійснюється Радою молодих учених Університету (РМУ).

Основними завданнями РМУ в галузі НДР здобувачів вищої освіти є:

- сприяння підвищенню якості професійної підготовки молодих фахівців, створення умов формування творчої активності, самостійності здобувачів вищої освіти навчально-наукових інститутів в їх науковій роботі;

- виявлення найбільш талановитої та обдарованої молоді, сприяння розкриттю її здібностей та організації її подальшої освіти;

- розвиток та підвищення якості наукових досліджень і розробок, що виконуються здобувачами вищої освіти у позанавчальний час у наукових підрозділах навчально-наукових інститутах;

- розширення наукового співробітництва між закладами вищої освіти.

РМУ спільно з НДІ ОНТУ організує:

- проведення конкурсу на кращу науково-дослідну роботу здобувачів вищої освіти;

- проведення фестивалів науки, конференцій, виставок науково-технічної творчості здобувачів вищої освіти, конкурсів на краще знання спеціальності, предметних олімпіад;

- участь здобувачів вищої освіти у всеукраїнських та міжнародних науково-дослідних роботах;

- широке інформування здобувачів вищої освіти та працівників університету про стан та досягнення у НДР здобувачів вищої освіти;

- заохочення здобувачів вищої освіти, які активно займаються науково-дослідною роботою.

6 СИСТЕМА ЗАОХОЧЕННЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

6.1 Функціонування та розвиток наукової роботи здобувачів вищої освіти передбачає заходи щодо їхнього заохочення та стимулювання.

Основні форми заохочення та стимулювання:

- облік результатів, отриманих у процесі виконання наукової роботи при оцінюванні знань з дисциплін, курсових робіт та практик (заліки, іспити, зарахування виконаних НДР як курсових робіт та звітів з практики) на різних етапах освітнього процесу;

- висування найбільш обдарованих здобувачів вищої освіти на здобуття державних та іменних стипендій, заснованих різними організаціями, фондами та інше;

- представлення кращих наукових робіт здобувачів вищої освіти на конкурси, виставки та інші організаційно-масові заходи, що передбачає нагородження переможців;

- відрядження здобувачів вищої освіти для участі в різноманітних вітчизняних та зарубіжних наукових форумах, конференціях, конкурсах тощо.

6.2 За успіхи, досягнуті у НДР, здобувачів вищої освіти можуть нагороджуватися почесними грамотами, дипломами, цінними подарунками, преміюватися, направлятися для участі у престижних виставках, конференціях, конкурсах, олімпіадах.

7 МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НДР ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

7.1 НДР здобувачів вищої освіти реалізується на науковій та науково-дослідній базі відповідних кафедр, навчально-наукових і науково-дослідних лабораторіях та наукових підрозділів, а також на виробництвах, базових кафедрах та інших організаціях, з якими здійснюються спільні НДР.

7.2 Необхідні матеріальні витрати (на обладнання, енергію, матеріали та інше), пов'язані з проведенням НДР, що виконуються здобувачами вищої освіти на кафедрах та в лабораторіях, проводиться у встановленому порядку за рахунок коштів, що надходять в Університет з бюджетів на освітню діяльність і НДР, від замовлень на договірні роботи та послуги, інших позабюджетних джерел.

7.3 Виділення коштів на наукову роботу здобувачів вищої освіти та контроль за їх витрачанням на всіх кафедрах і у всіх інших підрозділах університету здійснюється ректором.

7.4 Фінансування організаційно-масових заходів з науково-дослідних та навчально-дослідних робіт здобувачів вищої освіти (олімпіади, конкурси, конференції, участь у зовнішніх наукових заходах, преміювання) здійснюється, як правило, зі спеціальних коштів Університету, а також додатково залучених для цього ресурсів з джерел, передбачених законодавством України.

Директор НДІ

Тетяна БОРДУН

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з наукової роботи
та міжнародних зв'язків

Ольга ОЛЬШЕВСЬКА

В.о. начальника юридичного відділу

Олександр СКОРОХВАТОВ